

Prosjektplan for prosjekt:

Hälsa över gröna grenser

Status og bakgrunn

Formålet er å øke verdiskaping på den grønne arena ved å øke kunnskapen gjennom kompetanseutvikling, erfaringslæring og nettverksbygging. Dette prosjektet tar utgangspunkt i erfaringer fra: Grøna trappan, Bra til skogs og Grøna jobbet i Sverige og Inn på tunet i Norge. Sverige har erfaringer med skogen som arena for velferdstjenester, mens Norge har erfaringer med tilbud innen helse, utdanning og omsorg med gården som arena. Det ligger derfor vel til rette for erfaringsutveksling, utvikling av nye tiltak og felles kompetanseutviklingstiltak mellom Dalarna og Hedmark.

Prosjektet vil også være et pilotprosjekt i forhold til å utvikle et samarbeid mellom Dalarna og Hedmark når det gjelder utvikling av velferdsbaserte tjenester på den grønne arena. Det vil også være en pilot i forhold til forpliktende samarbeid mellom Hedmark og Dalarna som en forberedelse til neste periode ETS hvor hele Dalarna vil inngå i Interreg. Etter det vi kjenner til har det vært få slike samverkan i den pågående periode.

I Norge er Inn på tunet en samlebetegnelse for omsorg-, pleie eller opplæringstilbud som gårdbrukere tilbyr med gårdsbruket og dets ressurser som arena. Formålet sett fra landbrukets ståsted er å øke verdiskapingen på gårdsbruket og derigjennom sikre sysselsetting og bosetting. Kjøpere av tjenestene er det offentlige eller enkeltpersoner som har behov for slike tilbud. Tilbudene er et supplement eller et alternativ til eksisterende tilbud i offentlig eller privat regi. Tidligere ble begrepet Grønn omsorg brukt om denne type tilbud, men Inn på tunet er nå det mest vanlige begrepet.

Utgangspunktet for et fruktbart samarbeid mellom aktive gårdsbruk og offentlig sektor, enten det er innenfor oppvekst, utdanning eller helse og omsorg, er alle de ressursene og mulighetene landbruket rår over – og som går utover tradisjonell produksjon av mat og råvarer. For at et slikt samarbeid skal fungere, må tilbudet kvalitetssikres slik at både bruker, kommune og gårdbruker har utbytte av å gå inn i dette tverrfaglige samarbeidet. Ett samarbeide mellom aktivt gårdsbruk och den offentliga sektorn bidrar även till en ökad produktion av lokalt tillverkad mat.

Inn på tunet forener gårdens ressurser med storsamfunnets behov for alternative arenaer for barn, unge og voksne. Meningsfylte aktiviteter uten arbeidspress, men med mestringsopplevelser og/eller læring gjennom praktiske og sansefylte opplevelser, er noe av det som tunet og gården er et utmerket utgangspunkt for.

I Hedmark er det i dag om lag 40 virksomheter som er leverandører av tilbud under paraplyen Inn på tunet. Ytterligere 80 gårdbrukere har meldt sin interesse for området. Konseptet er utviklet over flere år, og tilbudene er mangfoldige. Fylkesmannen i Hedmark har hatt og har en rådgivings- og tilretteleggingsfunksjon i forhold til Inn på tunet. For 2006 og 2007 er området plukket ut som et særskilt satsingsområde.

Næringsorganisasjonene og fylkesmannen i Hedmark har i perioden 2002-2005 deltatt i et interregprosjekt knyttet til grønn omsorg sammen med aktører fra Akershus, Østfold og Värmland. Prosjektet har hatt fokus på nettverksbygging og erfaringsutveksling. Det har vært organisert under paraplyen Grenseløs verdiskaping i distriktene.

De 4 kommunene i Hamarregion har fra 2005 ansatt en prosjektleder i 50 % stilling for Inn på tunet for å sikre en bedre samhandling mellom kjøpere og tilbydere av tjenester. Prosjektet har en rolle i å identifisere behov både hos kjøpere og tilbydere og bidra til realisering av konkrete tiltak. Åsnes kommune har ansatt en prosjektleder i 50 % stilling med samme fokus som Hamarregionen har på sitt prosjekt.

Ved høgs skolen i Hedmark har det til nå vært stor aktivitet innenfor den grønne arena. Følgende aktiviteter bygger opp under *dette* prosjektet:

1. Høgs skolen har laget studieplan og gjennomført tilbudet "Natur- og gårdsbarnehage" på 15 studiepoeng.
2. Høgs skolen har etablert og leder det nasjonale nettverket "Gården som pedagogisk ressurs". Vår kontaktperson er Trond Vidar Vedum, Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap (LUNA). Andre sentrale institusjoner i nettverket er Universitetet for miljø- og biovitenskap (kontaktperson: Erling Krogh) og Høgs skolen i Nord-Trøndelag (kontaktperson: Per Aunet).
3. Trond Vidar Vedum har skrevet boka "Gården som pedagogisk ressurs".
4. Som en del av byggingen av den nye høgs skoleavdelingen i Elverum, Avdeling for helse- og idrettsfag, som har folkehelse som faglig profil, planlegges det nye studier som ligger nær opp til det prosjektet vi søker om midler til. Det gjelder årsstudium i human biologi, årsstudium i mat og helse, årsstudium i utepedagogikk og en bachelorutdanning i oppvekst og helse, med vekt på fysisk aktivitet, kosthold og ernæring. Årsstudiet i sosialpedagogikk, som allerede gis i Elverum, vil også utnytte dette prosjektet.
5. Ved Institutt for idrettsfag i den nye avdelingen for helse- og idrettsfag tilbys i dag bachelor i rekreasjon og helsefremmende arbeid og fra høsten 2006 tilbys et årsstudium i friluftsliv. Begge disse studietilbudene omfatter emner fra den grønne arena (gårdsbruket).
6. Lærere fra LUNA er sensorer ved studier i økologisk hagebruk ved Høgs skolen i Vestfold og studiet "Garden som pedagogisk ressurs" ved Universitetet for miljø- og biovitenskap.
7. I vårt studium Praktisk Pedagogisk Utdanning (PPU) tilbys hvert år studiet Naturbruk yrkesfag-didaktikk på 30 studiepoeng
8. Ved Avdeling for skog- og utmarksfag (SUE) er det utviklet et studium som er kalt "Skog og folkehelse".
9. Ved Avdeling for Helse- og sosialfag (HSE), som blir en del av den nye avdelingen for Helse- og idrettsfag, tilbys to videreutdanninger som begge er aktuelle å knytte opp mot den grønne arenaen: Tverrfaglig videreutdanning i rus, avhengighet og psykiske lidelser og videreutdanning i psykisk helsearbeid.

Skogbrukets kursinstitutt (SKI) har under planlegging kurs knyttet til verdiskaping på den grønne arenaen fra høsten 2007.

Næringsorganisasjonene i landbruket og erbjudere av disse tjenestene har signalisert til fylkesmannen og fylkeskommunen at deres behov for fellestiltak framover er knyttet til

kompetanseutviklingstiltak og skolering av og tilrettelegging i forhold til kjøperne av tjenester (i hovedsak kommunene). Kommunene som kjøpere vil være opptatt at tilbudene har den nødvendige faglige kvalitet og at denne kan dokumenteres.

Sverige har sedan ett antal år mycket höga ohälsotal. Sammanlagt finns ca 500 000 svenskar utanför arbetsmarknaden på grund av ohälsa. Sveriges regering har den senaste mandatperioden bedrivit ett omfattande förändringsarbete – lagstiftningar, förstatligande av Försäkringskassan, regeländringar, dialog med arbetsmarknadens parter mm –för att halvera ohälsotalet och göra det lättare för människor att snabbare lämna ett bidragsberoende och komma tillbaka till arbete.

Dalarnas län – med ett av landets högsta ohälsotal - ingår i Skogsstyrelsens region Mitt. Regionen är Skogsstyrelsens utvecklingscentrum för att i samverkan med Arbetslivsresurs AB ta fram, implementera och kundanpassa modellen Gröna Trappan som rehabiliteringsmetod för långtidsjukskrivna med skogen och skogslandskapet som miljö och bas. I likhet med Inn på tunet tillvaratas deltagarnas vilja att utvecklas och känna sig behövda genom att erbjuda meningsfulla och samhällsnyttiga arbetsuppgifter. Modellen har testats i full skala vid två tillfällen och gett mycket snabba resultat och med bra långtidsverkan. Omfattade forskningsresultat på nationell och internationell nivå stöder de resultat som uppnåtts. Uppföljning och utvärdering har genomförts och finns dokumenterad. Skogsstyrelsens projekt "Bratillskogs" med långtidsarbetslösa och/eller långtidssjukskrivna som deltagare har genomförts i Mora under 2004-2005 och har också följts upp och dokumenterats.

Under 2003-2005 har lantbrukarnas Riksförbund (LRF) genomfört förstudien "Naturlig Laddning" vilket syftar till att med lantbrukets miljö och narurnära arbetsuppgifter bidra till att människor snabbare kommer ur en sjukskrivning och tillbaka till hälsa och arbete. Verksamheten beräknas dessutom ge landsbygdsbefolkning arbetstillfällen och möjligheter till mera diversifierad försörjning.

Erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan producenter av Inn på Tunet och det svenska Naturlig laddning samt samordnad information till myndigheter, offentliga intressenter m fl kommer att påverka och snabba på den svenska utvecklingen. De svenska erfarenheterna från Gröna Trappan kan i Norge möjliggöra ett breddning av konceptet Inn på Tunet.

Högskolan i Dalarna har flere kurs relaterat til temaet; Trädgård och positivt välbefinnande , Natur, äventyr och friluftsliv som pedagogiskt hjälpmedel, m.v. Högskolan Dalarna har kontakter med producenter av grön rehabilitering och ett stabilt nätverk där kursdeltagare från tidigare kurser deltar.

Lärcentrum i Vansbro kommun, Dalarna, har utvecklat en KY-utbildning som riktar sig till aktörer inom den gröna arenan och med välfärdstjänster som affärsidé. Den första kursen startar under maj månad 2006 och kommer att ge värdefulla erfarenheter som kan vävas in i projektet.

I Sverige er det behov for å utvikle tilbud innen konseptet Inn på tunet og bygge nettverk mellom aktørene. I tillegg vil behovet for fellestiltak knyttet til kompetanseutviklingstiltak og skolering av kjøperne være de samme som beskrevet for Hedmark.

Prosjektmål

Prosjektet vil i denne fase ha en varighet på 1,5 år (ut 2007), er et pilotprosjekt i forhold til å videreutvikle tilbudene gjennom erfaringsoverføring og kompetanseutvikling. I tillegg vil det

være en pilot i forhold til å etablere et forpliktende samarbeid mellom Dalarna og Hedmark. Dersom prosjektet gir de ønskede effekter er planen å etablere et hovedprosjekt fra 2008.

Tidsperspektivet vil være en begrensning i forhold til hva det er mulig å skape av resultater i dette prosjektet. Samtidig vil det kunne gi viktige erfaringer og gode muligheter for å klarlegge behov i forhold til innholdet i et hovedprosjekt.

Visjon

Prosjektets visjon er at Hedmark og Dalarna skal ha tiltak på den grønne arena med høy faglig og innholdsmessig kvalitet og utvikle et velfungerende samarbeid mellom de to fylkene for å understøtte dette.

Prosjekt mål: Økt verdiskaping på den grønne arenaen gjennom kompetanseutvikling, erfaringslæring og nettverksbygging.

Prosjektet skal bidra til å øke kompetanse hos brukere (kjøpere) og erbjudere av tjenester innen oppvekst, utdanning, helse og omsorg hvor gården og skogen er arenaen. Prosjektet skal videre gjøre høgskolene og Skogbrukets kursinstitutt i stand til å gi gode og relevante studie- og kurs tilbud innenfor velferdsbaserte tjenester på den grønne arena. I tillegg vil det være viktig å skape nettverk mellom rådgivere, offentlige aktører, næringsorganisasjoner og andre som har sitt arbeid knyttet til utvikling av denne type tjenester.

Projekt målet är ökad värdeskapande – utkomstmöjligheter för bofast befolkning, möjligheter till diversifierad verksamhet/sysselsättning samt påvisad och dokumenterad kund- och samhällsnytta - på den gröna arenan genom kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och nätverksbyggande.

Stabila nätverk bygger på personliga relationer, bra och tydliga kommunikationer (infrastruktur), och strukturerat samarbete, få formella och/eller opplevda hinder samt tydliga mål som pekar mot egen nytta/vinst.

Delmålet nätverksbyggande innebär att människor på båda sidor om gränsen sammanförs, ges möjligheter att resa och lära känna varandra, utbyta erfarenheter till ömsesidig nytta och tillsammans utveckla affärsidéer.

Offentliga aktörer och näringslivets organisationer kan agera som "facilitators", dvs skapa kontaktvägar och underlätta kontakter, skapa fysiska och virtuella mötesplatser och arenor, undanröja formella eller opplevda hinder, främja dialog och bidra med kompetens inom affärsutveckling, agera dörröppnare och bidra med kontakter i den offentliga maktapparaten.

I utvecklingsarbetet ingår information till och dialog med möjliga kundgrupper mest för att utröna kundens behov, kundnytta mm samt grovt avgränsa möjliga marknader.

Inventering av sertifiserings- og kvalitetsgaringsystem.

In på Tunet, Naturlig Laddning og Gröna Trappan är förhållandevis nya tjänster inom rehabiliteringsområdet. Kunder og intressenter kommer att vara företag og företagare med anställd personal samt statliga eller övriga offentliga arbetsgivare eller institutioner.

Behov og krav på kvalitetsgaring og/eller sertifisering kan oppkomma på flera håll: dels köparen av en tjänst vill sannolikt se att leverantörer kan styrka sin og sitt företags kompetens; dels vill leverantören i sitt säljarbete kunna visa på att företaget är seriös og sist men inte minst vill "patienterna" känna trygghet i en rehabiliteringssituation.

Det finns idag ett antal kvalitetsmärkningssystem varav ISO, EMAS och några till är välkända märken.

Vad eller vilka system som kan vara tillämpligt på välfärdstjänster är idag oklart liksom processen i sig, certifieringskostnader, krav på standards och dokumentation. Kostnaden för en certifiering har också betydelse i ett osäkert startläge.

Projektet avser att inventera befintliga kvalitetssäkringssystem i avsikt att kunna redovisa olika alternativ för befintliga och intresserade leverantörer.

Uppföljningsmetoder.

Resultat och resultatredovisning är viktigt och särskilt i nya och innovativa verksamheter. När det gäller rehabilitering av långtidssjukskrivna är det nödvändigt att kunna fastställa status vid projektstart, kontrollmäta under gång samt redovisa resultat vid projektets slut.

Målet för rehabilitering är att deltagarna skall komma tillbaka till arbete och hälsa eller ändra sin livssituation på annat sätt t ex genom att studera, vidareutbilda sig eller byta arbete. Effekterna av en rehabiliteringsåtgärd kan ha en viss tidsfördröjning och därför bör uppföljning också kunna sättas in en tid efter projektslut.

Vad eller vilka system som kan vara tillämpligt på rehabilitering är idag oklart liksom processen i sig, kostnader, krav på standards och dokumentation. Kostnaden för en uppföljning har också betydelse i ett osäkert startläge.

Projektet avser att inventera befintliga uppföljningssystem i avsikt att kunna redovisa olika alternativ för befintliga och intresserade leverantörer.

Det finns ett antal metoder för att mäta upplevd hälsa, fysisk och mental status mm och det är viktigt att

Dokumentation, slutrapport och revision.

Projektet innehåller en starkt innovativ ansats eftersom verksamheten – i den mån den förekommer på affärsmässig bas – är svagt utvecklad. Styrkorna är dock uppenbara: tydlig jämställdhetsprofil eftersom verksamhet inom välfärdstjänster i grön miljö och på landsbygd ger kvinnor större utkomstmöjligheter, en stark miljöprofil – att bruka utan att förbruka – som ansluter till det hållbara samhällets tre grundsatser: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Välfärdstjänster i grön miljö – varav rehabilitering av sjukskrivna är en komponent – skapar arbetstillfällen på landsbygd och bidrar därmed till möjligheterna för landsbygdsbor att leva kvar och verka i sin egen miljö och använda sina yrkeskunskaper och sin kompetens inom nya och bredare verksamhetsfält.

Projektresultaten skall därför dokumenteras noga: inte bara de framgångar som nåtts utan även de svårigheter som övervunnits och de hinder som kvarstår. Den viktigaste dokumentationen kommer sannolikt att vara beskrivningen av processen, dvs hur man gör för att nå ett mål i en innovativ ansats.

Resultaten skall redovisas på båda sidor om riksgården dels löpande i delrapporter som publiceras på webben, dels genom att visa i media och facktidskrifter, dels via seminarier där marknadens aktörer och allmänhet bjuds in och till sist i form av en sammanställd slutrapport som trycks och sprids via näringslivets organisationer m fl.

Projektet revideras enligt regelverket.

Delmål 1: Øke kompetansen innen velferdsbaserte tjenester på den grønne arenaen gjennom koordinering av kompetanseutviklingstiltak, tilrettelegge møteplasser og bygge nettverk både internt hos de deltagende utdanningsinstitusjoner og mellom dem.

Grønne velferdsbaserte tjenester er et relativt nytt aktivitetsområde ikke bare for høyskolene i Dalarna og Hedmark utan även i Norden och hela Europa. I tillegg er Skogbrukets kursinstitutt en aktør. Det er mange utfordringer i forhold til nå markedet og å sikre at det utvikles tilbud som er komplementære og ikke konkurrerende. Det kan også være aktuelt å låne konsepter av hverandre. I tillegg vil det være viktig å tilrettelegge for erfaringsutveksling.

Forskning og utdanning innen velferdsbaserte tjenester er utviklet eller under utvikling ved andre høyskoler og universiteter i Sverige og Norge, og også i andre land i Europa.

En sentral del av prosjektet vil være å lage en oversikt over utdanningstiltak og forskningsbasert kunnskap knyttet til velferdstjenester på den grønne arena.

Utdanning og forskning knyttet til velferdsbaserte tjenester på den grønne arena må utvikles i forhold til behovet hos aktørene på denne arenaen. Det vil derfor være viktig å etablere referansegrupper evt andre tiltak som kan sikre relevans og eierskap.

Genom ökad verdiskaping på den gröna arenaen kan vi verka som en föregångs region inom det relativt nya området grön rehabilitering. Vi utvecklar ett samarbete samt får kunskap och erfarenhet av att praktiskt genomföra grön rehabilitering i praktiken.

Delmål 2: Øke kunnskapen hos kjøperne

Kjøperne av tjenestene kan være kommuner, forsikringskassen, arbeidsmarkedsetaten, trygdeetaten, privatpersoner og andre med behov for kjøp av alternative velferdsbaserte tjenester. Disse har behov for mer kunnskap om hva som erbjudas, sin rolle og ansvar som kjøper, organisering og innhold i kontraktsforholdet mv. Aktuelle tiltak kan være informasjonsmøter, seminarer, utarbeiding og distribusjon av informasjonsmateriale (kan være i form av både brosjyrer, DVD og CD og internetbasert informasjon).

Delmål 3: Videreutvikle grønne velferdsbaserte tjenester i Dalarna og Hedmark gjennom gjensidig erfaringsutveksling

3.1 Overføre kunnskap om og utvikle Inn på tunet tilbud i Dalarna

3.2 Overføre kunnskap om de svenske tiltakene knyttet til skogen og utvikle slike tjenester i Hedmark

Målgruppen er aktuelle erbjudere av tjenester og aktører som skal støtte opp under utvikling og etablering av slike tiltak.

Omfang og avgrensning

Målgruppen for prosjektet er kompetansetilbydere, høgskoler og Skogbrukets kursinstitutt, erbjudere, kjøpere og aktører som støtter opp under utvikling og etablering velferdsbaserte tjenester på den grønne arena. .

Dette prosjektet, som er et pilotprosjekt, vil ha en varighet på 1,5 år. Prosjektet er planlagt startet 01.07.06 og vil bli avsluttet 31.12.07.

Organisering

Prosjekteiere (PE) er fylkesmannen i Hedmark og Skogsstyrelsen i region Mitt. En prosjektansvarlig (PA) i hvert land: Fylkesmannen i Hedmark ved Anne Kathrine Fossum og Skogsstyrelsen i region Mitt Raine Larsson. En prosjektleder (PL) i hvert land: Margrete Nøkleby, Fylkesmannen i Hedmark og Roger Eriksson Skogsstyrelsen i region Mitt. Prosjektlederne forutsettes å samhandle tett og har et felles ansvar for at delmålene nås.

Prosjektbeskrivelsen er utarbeidet i fellesskap.

Det opprettes en styringsgruppe for prosjektet som har det overordnede ansvar for prosjektets innhold, framdrift og gjennomføring. Prosjektlederne skal legge fram planer og rapporter for godkjenning i styringsgruppen. De prosjektansvarlige har ansvar for den daglige oppfølging av prosjektlederne.

Styringsgruppen har følgende representanter:

Høgskolen i Hedmark

Høgskolen i Dalarna

Fylkesmannen i Hedmark

Skogstyrelsen i region mitt

En representant fra lantbruksorganisasjonene i hvert län

En representant fra kommunesektoren i hvert län-

SB skog

Det etableres en prosjektgruppe som består av prosjektlederne og andre prosjektmedarbeider.

Prosjektlederne skal også ha en faglig referansegruppe som sikrer faglig bredde og forankring. Referansegruppen skal i utgangspunktet reflektere prosjektets kompetansebehov og derfor ha stor bredde. Deler av referansegruppen vil bli brukt i forhold spesielle problemstillinger. Både møter og bruk av mailingslister vil være aktuelle tiltak.

Risikoanalyse og kvalitetsikring

Kritiske suksessfaktorer

Tiden vil være en kritisk faktor i forhold til prosjektets suksess.

Det vil være viktig å starte prosjektet som forutsatt (01.07.06) og ha erfarne prosjektledere med kunnskap om og interesse for temaet.

I forhold til målgruppen kjøpere og erbjudere av tjenester er vi avhengig av at det er mange nok som melder sin interesse og at har tid å investere i aktivitetene.

Kvalitetsikring

Styringsgruppa har det overordnede ansvar for prosjektets innhold, framdrift og rapportering. Styringsgruppe vil gjennom dette ha fokus på prosjektets kvalitet.

Prosjektet skal rapportere kvartalsvis til interregsekretariatet vedrørende økonomi og ressursbruk.

Det er lagt opp til at prosjektet skal ha en følgeevaluering.

Gjennomføring

Til hvert delmål knyttes en person som har ansvar for gjennomføring av tiltakene knyttet til delmålet og som inngår som en del av prosjektgruppen.

Aktiviteter i prosjektet framgår under. For høsten 06 er aktivitetsplanen fullstendig, for 07 vil ytterligere konkretisering komme til

Delmål 1: Øke kompetansen innen velferdsbaserte tjenester på den grønne arenaen gjennom koordinering av kompetanseutviklingstiltak, tilrettelegge møteplasser og bygge nettverk både internt hos de deltagende utdanningsinstitusjoner og mellom dem.

Hovedaktører er høgskolene i Hedmark og Dalarna som har hver sin prosjektansvarlig som inngår i prosjektgruppen

I Høgskolen i Hedmark ønsker vi å arbeide videre med en kompetanseheving innenfor feltet bruk av den grønne arena i det helsefremmende arbeidet. Høgskolen ønsker å utvikle feltet i tverrfaglig samarbeid på tvers av tre avdelinger: Den nye avdeling for Helse- og idrettsfag i Elverum, Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap på Hamar og Avdeling for Skog- og utmarksfag på Evenstad. Hovedmomenter i arbeidet vil bli:

Samarbeid med institusjoner om aktiviteter på gården som et tilbud til psykiatriske pasienter, som et avlastningstilbud i for eksempel helger og som et tilbud for arbeidstreningsgrupper.

Samarbeid med skoler om gården som et tilbud for mindre grupper elever som ikke finner seg til rette med den ordinære undervisningen. Gården som et sosialpedagogisk tilbud.

Faglig veiledning i forbindelse med utvikling av flere natur- og gårdsbarnehager.

Sammen med Universitetet for Miljø- og Biovitenskap utvikle et studium innenfor feltet ”gården som pedagogisk ressurs”. (Studiet gis nå kun ved Universitetet for miljø og biovitenskap.)

Videreutvikle og forsterke samarbeidet i følgende internasjonale nettverk, der Høgskolen i Hedmark nå deltar:

- a) Interreg IIIA "Helse og miljø": Bli med ut! – Med skogen som læringsarena. Følgende deltar i samarbeidet: Karlstads Universitet, Skogselskapet i Hedmark, Skogbrukets kursinstitutt og Skogstyrelsen i Värmland
- b) Comenius-prosjektet "Outdoor Learning in Elementary Schools". Høgskolen i Hedmark står, sammen med seks andre institusjoner i Europa, bak en søknad til EU om et tre års prosjekt.

Etablere studiet Skog og folkehelse på Evenstad. Studieplan er godkjent.

Legge til rette for bruk av den grønne arenaen i de to videreutdanningstilbudene ved Avdeling for helse- og sosialfag: Tverrfaglig videreutdanning i rus, avhengighet og psykiske lidelser og videreutdanning i psykisk helsearbeid.

Etablere kontrakter med besøksgårder og tilrettelegge for praksisplasser for aktuelle studentgrupper innenfor helsefagene, og lærerutdanninger.

Ved høgskolen i Dalarna er det etablert et fagmiljø for "den grönskande utemiljös betydelse för människans hälsa og positive välbefinnande", og det har vært gjort mye arbeid rundt om hvordan "...trädgård og park kan nyttjas i rehabiliteringsarbete". Høgskolen tilbyr nå et studium på 5 svenske studiepoeng i "Trädgård och positivt välbefinnande". Fagmiljøet i Dalarna har visjoner for utemiljøet og dets utforming; de bygger opp "restorative miljøer" og bygger opp kompetanse innenfor "trädgårdsterapi". Kontaktperson ved Høgskolan i Dalarna er Britt Olsson.

I likhet med satsingen på høgskolans uterom ved høgskolen i Dalarna ønsker den nye høgskoleavdelingen i Elverum å utvikle et helsefremmende og stimulerende utemiljø ved det nye høgskoleanlegget som skal bygges på Terningmoen.

Aktivitetsplan:

Høst 2006: Etablere et fagmiljø på tvers av de to høgskolene og andre kursaktører (Skogbrukets kursinstitutt m.m), kartlegge kompetanse og synliggjøre studietilbudene ved de to høgskolene, arrangere et oppstartseminar for de faglig involverte med tanke på studier og forskning innenfor den grønne arena og helse. Oppstart av studiet "Natur- og gårdsbarnehage" (15 studiepoeng) med en samling over to dager i november.

Vår 2007: Utvide nettverket "Gården som pedagogisk ressurs" til å omfatte svenske deltagere og arrangere en nettverkskonferanse. To samlinger, hver på to dager, på studiet "Natur- og gårdsbarnehage". Oppstart av prosjektet og etablering av det svensk-norske nettverket hagen som pedagogisk ressurs.

Høst 2007: Videreutvikle og forsterke det faglige nettverket. Arrangere et større seminar med svenske og norske deltakere, der hovedvekten legges på forskningsmessig aktivitet innenfor feltet den grønne arena og helsefremmende arbeid.

Delmål 2: Øke kunnskapen hos kjøperne

*Overføre kunnskap og erfaring med den grønne trapan til medisinsk fagpersonell i Hedmark
Spre informasjon om de muligheter som finnes ved bruk av erbjudande innen konseptet ”inn på tunet” både i Hedmark og Dalarna.*

Resultatmål:

Utarbeidet informasjonsmateriale på papir som også er tilgjengelig på internett hos prosjektdeltagerne.

Gjennomføre kurs/seminar i hvert av landene for kjøpere av tjenester

Aktivitetsplan:

høst 06:

august – desember: utarbeidelse av informasjonsmateriale

oktober: oppstartseminar for deltagerne på området

september-oktober. Planlegging av kurs.

vår 07:

januar: første kurs (Norge og Sverige)

februar: evaluering kurs, start planlegging av neste

februar: studietur til Gjøvik kommune for å studere tilrettelegging av kjøp og salg av velferdsbaserte tjenester

høst 07:

august: andre kurs

september: studietur til Skogstyrelsen og Arbeidslivs ressurs for å studere deres tilrettelegging og samhandling

Delmål 3: Videreutvikle velferdsbaserte tjenester i Dalarna og Hedmark gjennom gjensidig erfaringsutveksling

3.1 Overføre kunnskap om og utvikle Inn på tunet tilbud i Dalarna

3.2 Overføre kunnskap om de svenske tiltakene knyttet til skogen og utvikle slike tjenester i Hedmark

Hovedaktører for den grønne trapan er SB skog og Skogsstyrelsen

Hovedaktører for å få implementert ”Inn på tunet” er Fylkesmannen i Hedmark og Skogsstyrelsen

Resultatmål:

Inn på tunet tiltak under utvikling eller etablert i Dalarna

Gjennomført en periode (10 uker) med Grøna trappen i Hedmark

Aktivitetsplan:

høst 06:

september: informasjonsmøter for lantbruker i Dalarna med erbjudere fra Norge

oktober. Oppstartseminar for prosjekteierne

september-desember: 1. registrering av interessenter til Inn på tunet tiltak i Dalarna

september- desember: utvikling av grønne trappen i Hedmark. Kartlegging av deltagende aktører – erbjudere og kjøpere.

vår 07:

jan-juni : utvikling av Inn på tunet tiltak i Dalarna

jan-juni: utforming av innhold og oppstart av grønne trappen mot slutten av perioden

mai: erfaringsseminar med vekt på resultater av prosjektet og synergieffekter med å jobbe på tvers av grensene

høst 07:

august –oktober: vurdering av nye samarbeidsområder og nye tiltak på denne grønne arena

Uke 43-46 Oppsummering og evaluering

Uke 47-50 Utarbeiding av sluttrapport

Uke 52 avslutning av prosjekt

Oppsummering

Prosjektet inneholder følgende komponenter:

- Ömsesidigt kontakt- og nettverksbyggende mellom befintlige og möjlige producenter av In på tunet, Naturlig Laddning
- Undersöka vilka möjligheter det finns att starta grön rehabilitering i skog/lantbruk för tillresande, alltså med inkvartering i befintliga anläggningar (Gröna Trappan)
- Undersöka vilka förutsättningar det finns att anlägga "kurorter/kurhem" med hänsyn till tillgång på kompetent personal/kommunikationer/mm. Vilka arbetstillfällen genererar det?
- Miljö- och hälsokartläggning av geografiska områden. Finns det exvis tysta miljöer? mm
- Implementering av Gröna Trappan som komplement till In på Tunet
- Inventering av kunskaps- och kompetensbehov hos producenter i Hedmark och Dalarna.
- Utredning av förutsättningarna för att i samverkan mellan högskolorna i Dalarna och Hedmark skapa en högskoleutbildning med inriktning på grön rehabilitering.
- Skapa studieplaner enligt ovan.
- Testutbildning i grön rehabilitering via högskolorna enligt ovan.
- Information till konsumenter/kunder av gröna rehabiliteringstjänster (Försäkringskassan, Landstinget, m fl)
- Informationsspridning till allmänheten i Dalarna och Hedmark. Modell, verktyg, hur gör man effektivt?
- Fullskaleförsök av "In på Tunet" i Dalarna och "Gröna Trappan" i Hedmark
- Inventera modeller för certifiering, kvalitetssäkringssystem för producenter av rehabiliteringstjänster i grön arena.

- Inventering av befintligheter uppföljningsmetoder (fysik status, mental hälsa, upplevd hälsa, självkänsla, självbild)
- Sammanställning av forskningsrapporter och litteratur
- Dokumentation